

VÝBĚR LITERATURY A PODĚKOVÁNÍ

Snažila jsem se v tomto výběru zahrnout veškerý důležitý pramenný materiál, přesto však tuto bibliografii považujte jen za orientační. Veškeré zde uváděné práce obsahují další a obsáhlejší seznamy literatury, které čtenářům doporučuji využít.

Seznam, který uvádím, obsahuje starší i novější práce. Ty starší jsou převážně archeologické zprávy z výkopů a některé obsáhlejší historické syntézy. Jsou to důležité knihy, mnohdy obsahují zcela zásadní a dodnes platné informace a velmi často je požitkem již i sama jejich četba. Samozřejmě také obsahují četné omyly a dobové mylné předpoklady. Novější práce obsahují naproti tomu nejnovější poznatky, názory a analýzy a mají, jak již řečeno, obsáhlý bibliografický aparát.

Pro české vydání byly přidány některé základní práce v češtině, u nichž platí totéž, co u jejich cizojazyčných protějšků – najdete v nich odkazy na další, podrobnější literaturu. Bibliografie a seznamy pramenů lze nalézt také na stránkách většiny univerzitních egyptologických pracovišť. Rozcestník a užitečné egyptologické informace v češtině najdete také na <http://www.egyptologie.cuni.cz>

Aldred, C., 1974. *Akhenaten and Nefertiti*.

London: Thames & Hudson

Aldred, C., 1980. *Egyptian Art*. London & New York: Thames & Hudson

Aldred, C., 1988. *Akhenaten, King of Egypt*. London & New York: Thames & Hudson

Allen, J. P., 1994. „Nefertiti and Smenkhka-re“, *Göttinger Miszellen* 141: 7–17

Arnold, D., 1979. *The Temple of Mentuhotep at Deir el-Bahari*. New York: Metropolitan Museum of Art

Arnold, D., 1996. *The Royal Women of Amarna: Images of Beauty from Ancient Egypt*. New York: Metropolitan Museum of Art

Arnold, D. & Ziegler, C. (eds.), 1999.

Egyptian Art in the Age of the Pyramids. New York: Metropolitan Museum of Art

Ashton, S.-A., 2003. *The Last Queens of Egypt*. London & New York: Longman

Baines, J. & Malek, J., 2000. *Atlas of Ancient Egypt*. Oxford & New York: Facts on File

Bianchi, R. S., 1992. *In the Tomb of Nefertari: Conservation of the Wall Paintings*, 43–45. Santa Monica: J. Paul Getty Museum Publications

Bryan, B. M., 1997 (A. K. Capel & G. E. Markoe, eds). *Mistress of the House, Mistress of Heaven: Women in Ancient Egypt*. New York: Hudson Hills Press

De Buck, A., 1937. „The Judicial Papyrus of Turin“, *Journal of Egyptian Archaeology* 23/2: 152–64

Christophe, L. A., 1965. „Les temples d'Abou Simbel et la famille de Rameses II“, *Bulletin de l'Institut d'Egypte* 38:118

Clayton, P. A., 1994. *Chronicle of the Pharaohs*. London & New York: Thames & Hudson

Corzo, M. A. & Afshar, M. (eds.), 1993. *Art and Eternity: The Nefertari Wall Paintings Conservation Project 1986–92*. Los Angeles: Getty Conservation Institute

Corzo, M. A. (ed.), 1987. *Wall Paintings of the Tomb of Nefertari: Scientific Studies for their Conservation*, 54–57. Joint Project of the Egyptian Antiquities Organization & Getty Conservation Institute

Cruz-Urbe, E., 1977. „On the wife of Merenptah“, *Göttinger Miszellen* 24: 23–29

Davies, N. de G., 1905. *The Rock Tombs of el-Amarna*. London: Egypt Exploration Society

Davies, W. V., 1984. „The statuette of Queen Tetisheri: a reconsideration“, *British Museum Occasional Papers* 36

Davis, T. M. et al., 1910. *The Tomb of Queen Tiye* (reprinted 2001, London: Duckworth)

Desroches Noblecourt, C., 1963. *Tutankhamen: Life and Death of a Pharaoh*. London: Michael Joseph

Desroches Noblecourt, C., 1985. *The Great Pharaoh Ramesses II and his Time*, translated by E. Mialon. Montreal: Ville de Montreal.

Desroches Noblecourt, C., 1991. „Abou Simbel, Ramses, et les dames de la couronne“ in Bleiberg and R. Freed

(eds.), *Fragments of a Shattered Visage: the Proceedings of the International Symposium on Ramesses the Great*, 127–48. Memphis: Memphis State University

Desroches Noblecourt, C. & Kuentz, C., 1968. *Le Petit Temple d'Abou Simbel: „Nofretari pour qui se leve le Dieu-Soleil“*, 2 Vols. Cairo: CDEAE

Diodorus Siculus. *Bibliotheca Historica* (translated by C. H. Oldfather & C. L. Sherman), 1933–67. Cambridge MA: Loeb Classical Library

Dodson, A. M., 1997/8. „The so-called Tomb of Osiris at Abydos“, *KMT* 8/4, 37–47

Dodson, A. M. & Hilton, D., 2004. *The Complete Royal Families of Ancient Egypt*. London & New York: Thames & Hudson

Dorman, P. F., 1991. *The Tombs of Senenmut*. New York: Metropolitan Museum of Art

Emery, W. B., 1961. *Archaic Egypt*. London: Penguin

Ertman, E. L., 1992. „Is there visual evidence for a „king“ Nefertiti?“, *Amarna Letters* 2: 50–55

Fay, B., 1998. „Royal women as represented in sculpture“, in N. Grimal (ed.), *Les Critères de Dotation Stylistiques à l'Ancien Empire*, 159–69. Cairo: IFAO

Freed, R. E., 1987. *Ramesses the Great: His Life and World*. Memphis: St Lukes Press

Freed, R. E. et al, 1999. *Pharaohs of the Sun: Akhenaten, Nefertiti, Tutankhamen*. London: Thames & Hudson; Boston: Bulfinch Press

Gardiner, A. H., 1961. *Egypt of the Pharaohs*. Oxford: Clarendon Press

Gitton, M., 1975. *L'epouse du Dieu Ahmés Nefertari*. Paris: Belles Lettres (Annales Littéraires de L'Université de Besançon)

Goedicke, H., 1963. „Was magic used in the harem conspiracy against Ramesses III?“, *Journal of Egyptian Archaeology*, 49/71–92

Grajetzki, W., 2005. *Ancient Egyptian Queens: a Hieroglyphic Dictionary*. London: Golden House Publications

Grandet, P., 1993. *Ramsès III: Histoire d'un Règne*. Paris: Pygmalion

Green, L., 1992. „Queen as goddess: the religious role of royal women in the

- late-eighteenth dynasty", *Amarna Letters I*: 28–41
- Habachi, L., 1969. „La Reine Touy, femme de Sethi I, et ses proches parents inconnus“, *Revue d'Égyptologie* 21: 27–47
- Hari, R., 1965. *Horemheb et la Reine Moutnedjemet*. Geneva: Imprimerie la Sirene
- Hari, R., 1976. „La reine d'Horemheb était-elle la soeur de Nefertiti?“, *Chronique d'Égypte* 51: 39–46.
- Hari, R., 1979. „Mout-Nofretari épouse de Ramses II: une descendante de l'herétique Ai?“, *Aegyptus* 59: 3–7
- Harris, J. R., 1973a. „Nefernefruaten“, *Göttinger Miszellen* 4: 15–17
- Harris, J. R., 1973b. „Nefertiti Rediviva“, *Acta Orientalia* 35: 5–13
- Harris, J. R., 1974. „Nefernefruaten Regnans“, *Acta Orientalia* 36: 11–21
- Harris, J. E. et al, 1978. „Mummy of the “Elder Lady” in the tomb of Amunhotep II“, *Science* 200/9: 1149–51
- Hawass, Z., 2006. *The Royal Tombs of Egypt: the Art of Thebes Revealed*. London & New York: Thames & Hudson
- Hérodotos, 1972. *Dějiny aneb devět knih nazvaných Músy*, přeložil Jaroslav Šonka, Praha: Odeon
- Hoffman, M., 1980. *Egypt Before the Pharaohs*. London: Routledge
- Ikram, S. & Dodson, A., 1998. *The Mummy in Ancient Egypt*. London & New York: Thames & Hudson
- James, T.G.H.(ed.), 2000. *Tutankhamun: The Eternal Splendour of the Boy Pharaoh*. London: I. B. Tauris
- Janssen, J. J., 1988. „Marriage problems and public reactions“, in J. Baines et al. (eds.), *Pyramid Studies and Other Essays Presented to I. E. S. Edwards*, 134–37. London: Egypt Exploration Society
- Janssen, J. J., 1963. „La Reine Nefertari et la succession de Ramses II par Merenptah“, *Chronique d'Égypte* 38: 75:30–36
- Kemp, B. J., 1967. „The Egyptian 1st Dynasty royal cemetery“, *Antiquity* 41: 22–32
- Kemp, B. J., 2005. *Ancient Egypt: Anatomy of a Civilization*. 2nd ed. London: Routledge
- El-Khouly, A. & Martin, G. T., 1984. *Excavations in the Royal Necropolis at El-Amarna*. Cairo: IFAO (L'Institut Francais d'Archéologie Orientale)
- Kitchen, K. A., 1983. *Pharaoh Triumphant: the Life and Times of Ramses II*. Warminster: Aris & Phillips
- Kitchen, K. A., 1996. *The Third Intermediate Period in Egypt (1100–650 BC)*. 3rd ed. Warminster: Aris & Phillips
- Kitchen, K. A. & Gaballa, G. A., 1968. „Ramesside Varia“, *Chronique d'Égypte* 43: 251–70
- Kozloff, A. P. & Bryan, B. M., 1992. *Egypt's Dazzling Sun: Amenhotep III and his World*. Cleveland: Cleveland Museum of Art
- Labrousse, A., 1999. *Les Pyramides des Reines: une Nouvelle Necropole à Saqqara*. Paris: Hazan
- Lauer, F.-P., 1976. *Saqqara: the Royal Cemetery of Memphis. Excavations and Discoveries since 1850*. London & New York: Thames & Hudson
- Leblanc, C., 1986. „Henout-Taouy et la tombe no. 73 de la Vallée des Reines“, *Bulletin de l'Institut Francais d'Archéologie Orientale* 86: 203–26
- Leblanc, C., 1988. „L'identification de la tombe de Henout-mi-Re, fille de Ramsés II et Grande Epouse royale“, *Bulletin de l'Institut Francais d'Archéologie Orientale* 88: 131–46
- Leblanc, C., 1993. „Isis-Nofret, Grande Epouse de Ramses II, la reine, sa famille“, *Bulletin de l'Institut Francais d'Archéologie Orientale* 93: 313–33
- Lehner, M., 1985. *The Pyramid Tomb of Hetepheres and the Satellite Pyramid of Khufu*. Mainz: von Zabern
- Lehner, M., 1997. *The Complete Pyramids*. London & New York: Thames & Hudson.
- Lichtheim, M., 1973–80. *Ancient Egyptian Literature*, 3 Vols. Berkeley: University of California Press
- Lilyquist, C. 2003. *The Tomb of Three Foreign Wives of Tuthmosis III*. New York: Metropolitan Museum of Art
- Loeben, C. E., 1986. „Eine Bestattung der grossen Königlichen Gemahlin Nofretete in Amarna“, *Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts Abteilung Kairo* 42: 99–107
- Luban, M., 1999. *Do We Have The Mummy of Nefertiti?* www.geocities.com/scribelist/do_we_have.htm
- Manniche, L., 1987. *Sexual Life in Ancient Egypt*. London & New York: Kegan Paul
- Martin, G. T., 1905. *The Royal Tomb at el-Amarna I: the Objects*. London: Egypt Exploration Society
- Mertz, B., 1978. *Red Land, Black Land: Daily Life in Ancient Egypt*. New York: Dodd, Mead & Co.
- Moran, W. L., 1992. *The Amarna Letters*. Baltimore & London: Johns Hopkins University Press
- Mysliwiec, K., 2000. *The Twilight of Ancient Egypt: First Millennium BCE*. New York: Cornell University Press
- Naville, E., 1895–1908. *The Temple of Deir el-Bahari*, 7 Vols. London: Egypt Exploration Society
- O'Connor, D. & Silverman, D. (eds), 1995. *Ancient Egyptian Kingship*. Leiden: Brill
- Partridge, R. B., 1994. *Faces of Pharaohs: Royal Mummies and Coffins from Ancient Thebes*. London: Rubicon
- Peden, A. J., 1994. *Egyptian Historical Documents of the 20th Dynasty* 245–57. Jonsered: Astrom
- Petrie, W. M. E., 1900. *The Royal Tombs of the First Dynasty I*. London: Egypt Exploration Society
- Petrie, W. M. F., 1901. *The Royal Tombs of the First Dynasty II*. London: Egypt Exploration Society
- Piacentini, P., 1990. *L'autobiografia di Uni, principe e governatore dell'alto Egitto*. Pisa: Giardini Editori e Stampatori
- Ratie, S., 1979. *La Reine Hatchepsout: Sources et Problèmes*. Leiden: Brill
- Ray, I., 1975. „The parentage of Tutankhamun“, *Antiquity* 49: 45–47
- Redford, D. B., 1968. *History and Chronology of the Eighteenth Dynasty: Seven Studies*. Toronto: University of Toronto Press
- Redford, D. B., 1984. *Akhenaten: the Heretic King*. Princeton: Princeton University Press
- Redford, D. B., (ed.), 2000. *The Oxford Encyclopedia of Ancient Egypt*. Oxford & New York: Oxford University Press
- Redford, S., 2002. *The Harem Conspiracy: the Murder of Ramses III*. Illinois: Northern Illinois University Press
- Reeves, C. N., 1988. „New light on Kiya from texts in the British Museum“, *Journal of Egyptian Archaeology* 74: 91–101

- Reeves, C. N., 1990. *The Complete Tutankhamun: the King, the Tomb, the Royal Treasure*. London & New York: Thames & Hudson
- Reeves, C. N., 2000. *Ancient Egypt: the Great Discoveries*. London & New York: Thames & Hudson
- Reeves, C. N., 2001. *Akhenaten: Egypt's False Prophet*. London & New York: Thames & Hudson
- Reeves, C. N., & Wilkinson, R. H., 1996. *The Complete Valley of the Kings*. London & New York: Thames & Hudson.
- Reisner, G. A. & Smith, W. S., 1955. *A History of the Giza Necropolis II: the Tomb of Hetepheres the Mother of Cheops*. Cambridge MA: Harvard University Press
- Reisner, G. A., 1927. „Hetepheres, mother of Cheops“, *Boston Museum Bulletin*, supplement to Vol. 30
- Roberts, A., 1995. *Hathor Rising: the Serpent Power of Ancient Egypt*. Totnes: Northgate Publishers
- Robins, G., 1983. „A critical examination of the theory that the right to the throne of Egypt passed through the female line in the 18th Dynasty“, *Göttinger Miszellen* 62: 68–69
- Robins, G., 1984. „Isis, Nephthys, Selket and Neith represented on the sarcophagus of Tutankhamun and in four free-standing statues found in KV 62“, *Göttinger Miszellen* 72: 21–25
- Robins, G., 1993. *Women in Ancient Egypt*. London: British Museum Press
- Samson, J., 1987. *Nefertiti and Cleopatra: Queen-Monarchs of Ancient Egypt*. London: Rubicon
- Schaden, O. J., 1992. „The God's Father Ay“, *Amarna Letters* 2: 92–115
- Schulman, A. R., 1978. „Ankhesenamun, Nofretity and the Amka Affair“, *Journal of the American Research Center in Egypt* 15:43–48
- Smith, G. E., 1912. *The Royal Mummies* (reprinted 2000, London: Duckworth)
- Smith, W. S., revised by W. K. Simpson 1999. *The Art and Architecture of Ancient Egypt*. London & New Haven, CT: Yale University Press
- Snape, S. R., 1985. „Ramose restored: a royal prince and his mortuary cult“, *Journal of Egyptian Archaeology* 7: 180–83
- Sourouzian, H., 1989. *Les Monuments de Roi Merenptah*. Mainz: von Zabern
- Sourouzian, H., 1983. „Henout-mi-Re, fille de Rameses II et grande épouse de roi“, *Annales du Service des Antiquités d'Égypte* 69:365–71
- Trigger, B. G. et al., 1983. *Ancient Egypt: a Social History*. Cambridge: Cambridge University Press
- Troy, L., 1979. „Ahhotep: a source Evaluation“, *Göttinger Miszellen* 35: 81–91
- Troy, L., 1986. *Patterns of Queenship in Ancient Egyptian Myth and History*. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis
- Tyldesley, J. A., 1994. *Daughters of Isis: Women of Ancient Egypt*. London: Penguin
- Tyldesley, J. A., 1996. *Hashepsut: the Female Pharaoh*. London: Penguin
- Tyldesley, J. A., 2005. *Nefertiti: Egypt's Sun Queen*. 2nd ed. London: Penguin
- Verner, M., 1985. *Abusir III: the Pyramid Complex of Khentkaus*. Prague: Academia + Charles University
- Verner, M., 2002. *The Pyramids: their Archaeology and History*. London: Atlantic Books; New York: Grove Press
- Waddell, W. G., 1948. *Manetho*. Cambridge MA: Loeb Classical Library
- Walker, S. & Ashton, S.-A. (eds), 2003. *Cleopatra Reassessed*. London: British Museum Press
- Watterson, B., 1994. *Women in Ancient Egypt*. Stroud: Sutton Publishing; New York: Palgrave Macmillan
- Weeks, K. R., 2001. *Valley of the Kings: the Tombs and the Funerary Temples of Thebes West*. Vercelli, Italy: White Star
- Whitehorne, J., 1994. *Cleopatras*. London & New York: Routledge
- Wilkinson, T. A. H., 1999. *Early Dynastic Egypt*, London: Routledge
- H. E., 1924. „Tombs of the Kings of the Seventeenth Dynasty at Thebes“, *Journal of Egyptian Archaeology* 10: 217–77
- Výběr české literatury:
- Baines, J. – Málek, J., 1996. *Svět starého Egypta*. Kulturní atlas. Praha: knižní klub
- Strouhal, E., 1994. *Život starých Egypt'anů*. Praha: Panorama
- Trigger, B. G. a další, 2005. *Starověký Egypt. Dějiny společnosti*. Praha: Volvox Globator
- Vachala, B., 1989. *77 zajímavostí ze starého Egypta*. Praha
- Vachala, B., 1992. *Moudrost starého Egypta*, Praha: Klub podnikatelů
- Verner, M. – Bareš, L. – Vachala, B., 1998. *Ilustrovaná encyklopedie starověkého Egypta*. Praha: Karolinum
- Verner, M., 1997. *Pyramidy. Tajemství minulosti*. Praha: Academia
- Verner, M., 1994. *Ztracené pyramidy, zapomenutí faraoni, Abúsír*. Praha. Academia

Poděkování

Mé poděkování patří Stevenu Snapeovi, dále Richardu H. Wilkinsonovi za množství informací o nedávných pracech v areálu Tausretina chrámu, Aidanu Dodsonovi a Wolframu Grajetzkému za neocenitelnou pomoc a četné rady a dále Colinu Ridlerovi, Melisse Danny, Roweně Alsey, Celi Falconer a Sally Nicholls z nakladatelství Thames and Hudson. Všechny hieroglyfické texty vytvořil v programu VisualGlyph Wolfram Grajetzki.

Překladatelé by rádi poděkovali profesoru Břetislavu Vachalovi, jehož překladů staroegyptských literárních děl hojně využili, a také pracovníkům nakladatelství Mladá fronta, zejména paní Zuzaně Kupkové, za trpělivost, s jakou čelili různorodosti egyptologických hypotéz. Překladatelé se účastní grantu českého egyptologického ústavu Výzkum civilizace starého Egypta MSM 0021620826